

Родолубие

Ньойски диктат

В миналото всяка година на тази дата българският народ организираше протестни шествия и събрания, гласуваха се резолюции и други документи, които трябваше да напомнят на цивилизования свят за голямата несправедливост, извършена спрямо България, от която бяха отнети изконни български територии, населени предимно с българи и бе й отказано естественото право на излаз на свободно море и открит търговски път към западния свят.

Шест десетилетия вече за Ньойския договор се говори сам във връзка с негова годишнина, и то предимно в някоя рехавя зала на академичен институт. България взе участие в Първата световна война без никакви хегемонистични амбиции, каквито се опитваха да й припишат победителите по време на преговорите за мир в Париж, а само за да се опита с кръвта на хиляди свои войни да поправи извършени преди това несправедливости, пак по волята на същите велики сили. Тази война за българския народ, чийто синове умираха по бойни полета, осеяни с гробовете на дедите и прадедите им, бе за тях война отечествена - война за освобождение на братята под

чужда власт и за обединението на българите.

Съдниците на България на преговорите за мир в Париж не отчетоха, че страната сама излезе от войната и сключи примирие, с което тя допринесе **за по-бързия край на кръвополитната световна война**. България сключи примирието, когато получи уверение, че при следвоенното устройство на Балканите и на Европа ще бъдат уважени правата на народите за самоопределение. Това означаваше, че във всички отнети от България земи и в такива, към които нейните съседи предявяваха претенции, ще бъде проведено допитване до населението, под каква власт то иска да живее. Това означаваше да бъде проведен плебисцит в Македония, Тракия, Добруджа и Поморавието, което правеше безпредметно продължаването на войната, тъй като българите в тези провинции щяха по мирен път, чрез свободното заявяване на своята воля в допитване под международен контрол, да осъществят националния си идеал.

Нищо такова обаче не стана. Тези обещания се оказаха прах в очите, те бяха веднага забравени, а светът стана свидетел как територията на България бе отново окастрена най-позорно в грубо погазване на така щедро обещаваните преди края на войната принципи на народностите, справедлив мир за всички и еднакво зачитане правата на победителите и на победените.

Решението за тази несправедливост бе взето още преди конференцията за мир, въпреки че в Европа по това време се чуваха и трезви гласове. Британското списание „Нейшън“ например в броя си от септември 1919 г. настоява за повече разум при решаване на българския въпрос: **„Резултатите от едно допитване до народа в Добруджа и Македония не подлежи на никакви съмнение. Тези две провинции ще поискат да се присъединят към България... Румъния, Сърбия и Гърция осъществяват народностните си**

въжделения. Българският народ има ценни качества на работоспособност, търпение и организация. Би било неразумно да му се откаже осъществяването на народните въжделения тогава, когато това се позволява на всичките му съседи.”

Лицемерието на победителите, когато уверяват българите, че мирът ще бъде справедлив, проличава още при определянето на местата за подписването на мирния договор с всяка една от победените страни. За България е определено това да стане в кметството на Парижкото предградие Ньой.

Самият избор на това място още тогава подсказва, че България не може да очаква справедлив мир, а по-скоро наказание, или още по-лошото и грозното - отмъщение. Защото точно там в Ньой девет века по-рано е била замъкът на граф дьо Ньой, убит от българите при голямото битка на Калоян при Одрин срещу водените от император Балдуин кръстоносци. Свидетели на подписването на Ньойския договор през 1119 г. твърдят, че в заседателната зала висяла и картина, която показвала гибелта на граф дьо Ньой от войските на българския цар Калоян в битката при Одрин през 1205 г. Този не много популярен факт вярвам да стигне до ушите и на онези наши интелектуалци, които днес много разпалено се опитват да ни убедят, че европейското поведение изисквала да не се ровим в миналото.